

Eskola-mitalisti prof. Heikki Papusen kiitospuhe

Finlandia-talo 7. lokakuuta 2016

*Arvoisa rouva puheenjohtaja,
hyvät naiset ja herrat*

Elokuussa mitalitoimikunnan puheenjohtajalta saamani ilmoitus Eskola-mitalin myöntämisestä oli minulle todella suuri yllätys. Olin lukenut ennakkotiedon Suomen Geologisen Seuran 130-vuotisjuhlasta ja sen yhteydessä jaettavasta mitalista mutta en missään vaiheessa voinut olettaa jaon osuvan omalle kohdalleni. Kun ajattelen itseäni Väinö Auerin, akateemikko Thure Sahaman tai Kalle Neuvosen ja kaikkien muiden mitalistien seuraajana, tunnustan, että minulle on nyt puettu geologikunnassa kovin suuret saappaat, jotka mielestäni olisivat sopineet monelle muulle aikalaiselleni. Kunnioitan kuitenkin arvostamieni mitalitoimikunnan jäsenten mielipidettä ja otan mitalin vastaan nöyrästi ja suuresti kiittolisena.

Mitali kantaa Pentti Eskolan nimeä ja tuo mieleen myös omat muistoni tästä kansainvälises-

ti merkittävästä suomalaisesta geologista. Aloitin geologian opinnot tasan 60 vuotta sitten, syksyllä 1956, ja sain maisterin paperit vuonna 1960. Opiskeluajana olin Vasaran puheenjohtajana vuonna 1958, jolloin Eskola täytti 75 vuotta. Sen kunniaksi Vasara keräsi rahaa ja hankki Domuksesta Pentti Eskolan nimikkohuoneen turvaamaan geologian opiskelijoiden asumismahdollisuuksia. Vasaran puolesta kävin Eskolan kotona ilmoittamassa aikomuksesta ja pyytämässä Eskolan suostumusta. Puolilta päivin alkanut tapaaminen venyi Päivätär Eskolan tarjoamien kahvien myötä pitkälle iltapäivään. Ensin puhuttiin minun kenttätöistäni Kuhmossa, ja sitten mestari kertoili minulle, nuorelle opiskelijajapojalle, kuin oppineelle geologille, omia kokemuksiaan Kainuun geologiasta, sivuten myös sen hetken suurta kysymystä kallioperän iästä ja tri Olavi Kouvon tekemistä uusista ikämäärityksistä. Varmaankin juuri se välitön, inhimillinen ja ystävällinen tapa, jolla suuri mestari kohteli nuorta noviisia, teki minuun lähtemättömän vaikutuk-

2002	2003	2004	2005
Pj. Mikko Nironen	Pj. Juha Pekka Lunkka	Pj. Juha Karhu	Pj. Jarmo Kohonen. Ensimmäinen Flooran päivän retki järjestettiin Martti Lehtisen johdolla. Retki sisälsi tutustumisen silloiseen mineraalikaabinettiin, josta käveltiin Kaivopuistoon Nordenskiöldin muistomerkillä matkan geologisia kohteita ihaillen. →

Kuva: Jaana Halla

sen. Saman lämpimän ja kunnioittavan tunnelman saattoi tuolloin kokea myös Geologisen Seuran kuukausikokouksissa, joissa yleensä liki koko Suomen geologikunta opiskelijoista eläkeläisiin oli läsnä. Minulle Geologinen Seura antoi sosiaalisen viitekehysten ammattiini ja oivallisen tavan suhtautua kollegoihin ja lähimmäisiin.

Kansainvälisesti tunnustettujen geologian tutkijoiden, Sederholmin, Eskolan, Sauramon, Auerin, Sahaman, Rankaman ja monen muun henkinen perintö on kannustanut suomalaisia geologeja pitämään tutkimuksen laatua korkealla kansainvälisellä tasolla. Esimerkkinä mittavasta saavutuksesta mainitsen Geologisen Seuran tuella ja asiantuntevien jäsenten yhteisin toimin vuonna 1998 julkaistun perusteellisen ja yksityiskohtaisen teoksen Suomen kallioperästä, joka sittemmin julkaistiin myös englannin kielellä. Tämä kansainvälisel-

lä mittapuullakin hyvin laadukkaaksi arvioitu esitys osoittaa vuosikymmenien aikana tehdyn tutkimustyön kantavuutta.

Myös malmigeologisen tutkimuksen ja malminetsintään liittyneen perustiedon keräämisen ansiosta Suomi on saavuttanut maailmanmainetta, joka ilmenee kanadalaisen Fraser-instituutin antamasta kärkisijoituksesta otollisena malminetsintämaana. Laadukkaalla tutkimustyöllä on tätä kautta myös taloudellista merkitystä. Hyvään sijoitukseen on malmigeologian lisäksi keskeisesti vaikuttanut maaperägeologian, geokemian ja geofysiikan tutkimuksen korkea taso ja integrointi perusgeologiaan, tutkimustoiminnan tiivis kansainvälinen yhteistyö, GTK:n tekemä hyvin mitattava perustutkimus sekä takavuosina valtiojohtoisten kaivosyhtiöiden Outokumpu Oy:n ja Rautaruukki Oy:n keräämät laajat aineistot, jotka sittemmin on liitetty GTK:n hallussa olevaan ja julkiseen geotieteelliseen perusdataan.

Tämän päivän seminaari ja paneeli keskittyivät geologien ja geologisen tutkimuksen tulevaisuudennäkymiin. Geologisen tutkimuksen resurssointi ja geologien työmarkkinoiden tilanne on muuttunut syklisesti jatkuvasti niiden 60 vuoden aikana, jolloin omakohtaisesti olen voinut ammatikunnan ja tutkimuksen tilaa seurata. On selvää, että kun huomenna tehdään sitä, mitä tänään suunnitellaan, riippuu alan tulevaisuus paitsi kaivos- ja mineraaliteollisuuden suhdanteista myös nykyisten aktiivisten tutkijoiden ja geologian alan johtohenkilöiden asiantuntevista päätöksistä.

Geologinen tutkimus on keskeisesti ryhmätöitä: se alkaa jo lähtömateriaalin keräyksestä, kenttä-

2006

Seura täytti 120 vuotta. Seura oli mukana järjestämässä Geologian pohjoismaisia talvipäiviä (Nordic Geological Winter Meeting) Oulussa. Kokoukseen osallistui yhteensä 395 henkilöä. Valtaosa osallistujista tuli pohjoismaista, mutta kaikkiaan osallistujia tuli 25:stä eri maasta Australiaa ja Yhdysvaltoja myöten. Seura järjesti ekskursion Suursaareen.

Aleksis Kiven päivänä 10.10.2006 Seura järjesti Suoseuran ja Geologiliiton kanssa elokuvaillan, jossa näytettiin Mikko Pielan dokumenttielokuva ”Väinö Auer 1895–1981”.

Vuonna 2006 julkaistiin Martti Lehtisen, Pekka Nurmen ja Tapani Rämön toimittama prekambriksen Fennoskandian kilven pikkujähtiläinen ”Precambrian Geology of Finland – Key to the Evolution of the Fennoscandian Shield”. Pj. Keijo Nenonen.

työstä, ja jatkuu aineistojen monipuolisella käsittelyllä laboratoriossa. Erikoisosajat työskentelevät yhdessä ja asiantuntijaorganisaatioissa hyödynnetään ryhmien kollektiivista älykkyyttä. Tutkimusryhmän pitkäjänteisyys, osaaminen, yksikön sisäinen empatia ja keskinäinen luottamus vaikuttavat edistymiseen ja tulokseen. On ensiarvoisen tärkeää, että näitä yhteistyön edellytyksiä vaalitaan yhtä lailla yliopistoissa kuin GTK:ssa ja muissa laitoksissa. Hyvin toimivan tutkimusyksikön luominen kestää vuosikausia, mutta vuosien kehitystyö voidaan tuhotua yhdessä päivässä yhdellä allekirjoituksella ja asiantuntemattomalla päätöksellä.

Haluan lämpimästi kiittää Suomen Geologista Seuraa saamastani kunnianosoituksesta ja toivottaa jatkuvaa menestystä. 130-vuotias Geologinen Seura on vanhimpia suomalaisia tieteellisiä seuroja – tieteellisten seurain valtuuskunnan 274 seuran joukossa on vain kymmenkunta sitä vanhempaa seuraa. Jos vertaan Geologisen Seuran ikää omaan sukukuntaani, niin seuran syntymävuonna isovanhempani olivat olleet pari vuotta avioliitossa, ja heidän vanhin poikansa oli nähnyt päivänvalon; toisaalta minä voisin ikäni puolesta olla nuoren geologin isoisä. Käyttämällä tätä ajallista vertailukohtana ja mittana, edustan kolmatta Geologisen Seuran jäsenkuvaa, ja nykyiset nuoret seuran jäsenet sen mukaan viidettä geologipolvea. Tieteellisessä tutkimuksessa tieto ja osaaminen kumuloituvat, ja edelliset geologipolvet ovat aloittaneet tehtävänsä aina huonommista lähtökohdista, vaatimattomammilla tutkimusvälineillä sekä vähemmällä perustiedoilla ja osaamisella kuin seuraavat geologipolvet. Opiskelijat ja nuoret geologit ovat

se voimavara, joka käyttää ja kasvattaa tieto- ja osaamisvarantoa. Heihin pitää panostaa, sillä heissä on tulevaisuus. Kehityksen edistämiseksi on meidän varttuneiden kaikin tavoin edistettävä tiedon ja osaamisen siirtymistä eteenpäin.

Sanotaan, että tutkimuksessa on vain yksi prosentti inspiraatiota ja 99 prosenttia perspiraatiota; tutkimus on hikistä ja uuvuttavaa työtä, mutta sen onnistumisessa voi kokea todellisen voittajan elämyksen. Kun tutkija tuntee tutkimusaiheensa taustan, hän myös ymmärtää niiden tiedon portaiden suunnan, joita hän on kapuamassa eteenpäin. Portaat johtavat huipulle, josta näkee kauas, mutta uusi tieto avaa aina uusia mielenkiintoisia ongelmia ja mahdollisuuksia: tutkijalle tiedon portaat jatkuvat eteenpäin ja ylöspäin kohti lopullista totuutta, jota ne asympotoottisesti lähestyvät. Tämän päivän lähtötilanne ja tutkimuksen taso antavat tieteen jatkuvalla kehitykselle monia sellaisia mahdollisuuksia, jotka aikaisemmilta sukupolvilta puuttuivat. Aktiivinen tutkimus auttaa pysymään tieteen huipulla, mutta tutkimusedellytysten heikentäminen tai passiivinen sivusta seuraaminen suistaa nopeasti tietämättömyyden ja henkisen pimeyden alhioon. Jos menetetään tutkimuksen perinne ja dynamiikka, on paluu tieteen huipulle hidas ja vaivalloinen.

Toivotan onnea Suomen Geologiselle Seuralle pitkään jatkuneessa ja perinteikkäässä työssään. Seura on ollut monen geologipolven henkinen koti, turvallinen kotoinen ympäristö esittää tutkimustuloksia arvioitaviksi, ja myös se foorumi, joka on pitänyt huolta suomalaisen geologisen tieteen kehittämisestä oikeaan suuntaan ja eteenpäin.

2007

Seura oli mukana järjestämässä geologian viidensiiä tutkijapäiviä Helsingin yliopiston Kumpulan kampuksella. Tutkijapäivien yhteydessä jaettiin ensimmäistä kertaa palkinto parhaasta geologian alan väitöskirjasta vuosina 2004–2006 Marjaleena Lehtoselle. Eskola-mitali jaettiin Gabor Gaálille. Myös Seuran 120-vuotisjuhla vietettiin tänä vuonna.

Pj. Kirsti Loukola-Ruskeeniemi.

2008

Seura oli mukana järjestämässä kansainvälistä International Polar Year 2007/2008 -kokousta Espoon Geologian tutkimuskeskuksessa. Kokoukseen osallistui noin 100 henkilöä viidestä eri maasta. Seura järjesti yhdessä Vuorimiesyhdistyksen geologijaoston kanssa ekskursion Kiirunaan ja Länsi-Lappiin. Ekskursion kohteita olivat esimerkiksi Kiirunan rautakaivos ja Suurikuusikon kultakaivos.

Pj. Tapani Rämö.